

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadátol
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar szent korona, létünk és fejlődésünk erőssége.

A IX. katolikus nagygyűlés 3. nyilvános gyűlésén tartott beszéd.

Elmondotta: **dr Krüger Aladár.**

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Körülbelül most van éppen hatvan esztendeje — így kezdte a szónok. Három férfi állt Orsovánál, a magyar határszélen. Előttük a Duna, mögöttük az Orosz-osztrák hadsereg s az a kis darab terület, mely a két pusztító elem közt megmaradt, az volt az utolsó darabka a szabad Magyarországból. Az a három férfi pedig az utolsó három szabad magyar ember.

Koporsót hoztak magukkal. Egyszerű fakoporsót, minőbe a szegény ember fekteti a maga halottját. És ők koldusabbak voltak az utolsó kéregetőnél is, mert a koldusnak van hazája, nekik pedig az sem volt már. De azért szép, megindító volt a temetés. Akárhányszor látni külső pompával hivalkodó, fényt, gazdagságot tolokodva fitogtató temetéseket, melyeken a jelen voltak, — kiknek neveit szorongó riporterek írják össze a másnapi egynapos hablatlanság számára, — vidáman és közömbösen tárgyalják le a napi eseményeket. Nem ez a szép, nem ez a megható temetés, hanem az, ahol a koporsó mögött egy megtört, könnyeit lopva lemozsoló férfi vagy zokogó asszony halad, kis gyermeket kézen vezetve. Azt a koporsót a legdrágább ékkő, a legragyogóbb gyémántok borítják: a szívből feltörő, igaz könnyek. Könnyek, amelyeket csak megéremelni, nem megrendelni lehet. Ha ilyen temetést látok, nem kérdezem, ki volt a halott. Ugyis jól tudom.

És az a három orsovai koldus, az a három megtört férfi sirt, ahogy csak férfi tud sírni. Hangtalanul, némán, de annál fájdaalmasabban. Ők maguk ásták meg a sirt, némán bucsut vettek a halottól, leeresztették a koporsót a mélységbe, rábintva azt a szeliden óvó, lassan leomló anyaföldet, melyből vétettünk s amelybe visszatérünk, még egyszer megjelölték maguknak a helyet, ahol a drága halott pihent — aztán Istenhozzádot mondottak neki. Távolról ágyudőrej közelgett — a két férfi sajkára szállt a Dunán — és aztán nem volt többé egy darabka sem a szabad Magyarországból, nem volt többé egy szabad ember sem a rabok házában.

A három sirató: a magyar köztársaságnak nemrég nagyhatalmu miniszterelnöke, Szemere Bertalan volt két társával, az az elhantolt, megsiratott halott pedig — Szent István koronája.

Szemere Bertalan csak pár hónappal előbb büszkén vallotta magát Magyarország miniszterelnöki székéből forradalmárnak, radikálisnak és köztársaságinak; és bizony mondom, nem temette senki őszintébb fájdalommal az édes anyát, a hitvest, mint temette a forradalmi Magyarország köztársasági érzelmű miniszterelnöke

a magyar szent koronát. Más koronára talán gyűlölettel tekintett volna; de ez a korona magyar volt és szent volt — ezt megsíratá.

Vannak nemzetek, amelyek uralkodóinak koronája ékeesebb a magyarnál: vannak koronák, amelyeken a drágakőtől alig látszik a foglalat, holott a mi koronánk összes ékköveinek szakértők által megállapított folyó értéke 6818 korona; vannak, amelyek a Caesarok címével díszelnek — de egy sincs a magyaron kívül, a melyet a nemzeti kegyelet a »szent« jelzővel ékesített volna. A szentek képeivel oltárainkat ékesítjük — a szent korona a nemzet oltárának örök ékessége. Megtörtént nem egyszer a magyar törtélemben, hogy a vérig ingerelt, halálra keserített nemzet végső haragjában az aranybulla ellenállási záradékát valóra váltotta; a kivont fegyver azonban mindenkor tisztelgésre hajolt a szent korona előtt s a nehéz idők, a súlyos megpróbáltatások elmúltával ismét koronázási ünnepet ült az ország. A magyar szent korona különb minden más koronánál. Mi beszélünk a mi koronánk hatalmáról, koronánk tanácsosairól, nálunk a koronának vannak jogai és kötelességei, vannak jószágai és uradalmi, a magyar szent koronának vannak országai, vannak alattvalói, bárói és zászlósai és vannak jogai — mi mindnyájan, kik büszkén valljuk magunkat magyaroknak és akik az egyenlőséget a kelet fiait jellemző képződerővel és büszkeséggel úgy fejezzük ki, hogy mindnyájan membra Sacrae Regni Coronae, az ország szent koronájának tagjai vagyunk. Minden magyar egyenlő, de nem a nyaktól alatt, a hogy az egyenlőség fogalmát a francia forradalom megalkotta, nem is a gyűlölet mocsarában és a rombolás szennyében, a hová az új forradalom akar bennünket lealacsonyítani, hanem egyenlők vagyunk, mint egy ragyogó tisztaságú, ősi szent korona büszke tagjai. Hol van még egy nemzet, mely ilyen büszke hasonlattal és ily igazsággal teljes erővel tudná kifejezni az egyenlőséget?

Kuruc nemzetnek mondanak bennünket és az is vagyunk. Igazságtalanságot el nem tűrünk, megaláztatni magunkat nem engedjük, jussunkból egy gondolatot sem lehet tőlünk elaludni s a legcsekélyebb merényletre rögtön kardunkhoz kapunk. Nincs nemzet, melynek törtélemben annyi volna a fölkelés, mint a magyar törtélemben és nincs nép, melynek szabadságáért annyi tia halt volna vértanuhalált, mint a hány vértanuja a szabadságnak nálunk van. Mikor ünnepeünk, szabadságharcosok neveit foglaljuk koszoruba s mikor gyászolunk a szabadság vértanúinak sirján könnyezünk. És mégis mi vagyunk az a nemzet, amely a maga állami létét a királyi koronával jelképezi s amely legelső nemzeti ünnepének az első koronás király emléknapját üli meg háboruban és békében, forradalomban, fölkelésben és csöndes munkában egyaránt.

Nem a véletlen műve ez, mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Szokás ujabban egy kis tudóskodó srébercsoportban, mindent pusztán a gazdasági erőkből megmagyarázni. A termésből, az árakból,

a májusi esőből, meg a lisztharmatból. Ugyan legyenek szivesek ezek az urak megmagyarázni a gazdasági árakból, az áru- és értéktőzsdé jelentéseiből, hogyan fért meg a magyarban 900 éven át a szabadság rajongó szeretete, az aranybulla ellenállási záradéka, a fölkeléseknek, nemzeti küzdelmeknek hosszú sora a korona iránti feltétlen hódolattal? Ki nem ismeri itt fel tisztán magasabb, erkölcsi erő hatását?

Magyarzatot maga a korona ad.

Két része van, mint mindenki tudja, a magyar szent koronák. A felsőt Szent István kapta a pápától s mint Karácsonyi János helyesen megállapította, ezt az eredetileg koszorualaku felső részt Szent Istvánnal eltemették. Ott feküdt az a sirban István király szentté avatásáig. Mikor első szent királyunkat szentté avatták és tetemét kiemelve a sirból, oltárra helyezték, akkor vették le fejéről a pápa adományozta koronát. Annak azonban már egy része megrongálódott: a 12 apostolképből 4 használhatatlanná vált. Ekként készült a megrongált koszoruból, 8 apostolképből a mai korona két felső pántja, melyet aztán a Dukász Mihály által Gézának ajándékozott koronára illesztettek. Történt pedig ez az egybeillesztés Szent László uralkodásának idején.

Az első szent király nevéhez fűződik tehát a magyar korona megszületése; a másodikhoz annak jelenlegi alakja. A keresztény katolikus egyház szentjei s nemzeti törtélemlünk büszkeségei voltak első viselői. Vérrózsák nem nyitak körülötte, nem kellett erőszakkal rákényszeríteni a nemzetre. Szentek ereklyéje lett az a korona, mely másutt az erősebbnek pusztá jogát jelképezte. Beleilleszkedett a szent korona az állammá alakulás, a nemzetté szerveződés folyamatába, elősegítve, erősítve, támogatva mind a kettőt. Királlyá lett a magyar fejedelem, de nem azért, hogy zsarnoki hatalmat gyakoroljon befelé, hanem azért, hogy kifelé emelje a nemzet tekintélyét. Az első koronázás előtt csak a magyar fegyvereknek volt tekintélyük a külföldön s azoknak is csak addig, míg egy egy kalandos hadjárat bravurjai élenkebb emlékezetben tartották a könyörgést: a magyarok nyilaitól ments meg Uram minket! Augsburg és Merseburg a megmondható, meddig tartott ez a törékeny nyilakra épített tekintély. A királyi koronával ékeskedő Magyarország ellenben már keresztény állam s akkor is tekintély Európában, mikor szerencsétlenség sújtja. Szavának súlya van a békében is, erejét tisztelik, kiválóságát becsülik, vannak nemcsak alávetettjei, hanem barátai és szövetségesei is — szóval a magyar nemzetet a szent korona és a vele együtt járó keresztény hit viszik bele az európai népcsaládba egyenrangú testvérként. A mint nő a korona jelentősége befelé, úgy erősödik a nemzet tekintélye kifelé s mire a szent koronára kegyeletes szemmel tekint minden magyar, akkor a külföld is mindenütt elismeri a magyar államiséget.

Egy kis gyermeket láttam a minap, — haragudni. Megh ragudott a napsugárra, melyet sehogy sem tudott sem a kalapjával megfogni, mint a lepkét, sem a kezébe kaparintani, mint

Iskolai idény

Telefon 130.

Telefon 130.

beállításával felhívom szives figyelmét a m. t. vevőközönségnek, **harisnya, esőernyő női és gyermek kalap különlegességi üzletemre**, hol nagy választék áll a vevőközönség rendelkezésére szolid, szabott árak mellett.

Tisztelettel

Ujhelyi Róza

női kalap harisnya és ernyők különlegességi üzlete Nagyvárad, Rakóczi-ut. 11.

a cserebogarat. Kapkodott a fényes sugarak után, de hiába, egy szál sem maradt apró kezecskéjében. Végre nagyon megharagudott s toporzékolva ráíport a napsugárra. A napsugár pedig a legbőszebb taposás közt — mosolyogva ragyogott fel az én haragos kicsi barátom szőszke fejecskéjén.

Ez a napsugár a magyar szent korona fénye. Toporzékoló ellenségek nem egyszer akartak ráíportni haragjukban, a miért nem tudták hatalmukat rá kiterjeszteni. És mikor azt hitték, hogy a szent korona fényét elhomályosították, sárba íporták, az akkor ragyogott fel új erővel a toporzékoló ellenség feje fölött.

Nem anyagi vonatkozású; felsőbb eredetű az a fényesség, mely nem engedi magát letiportatni. A mi koronánk első sugarának megvillanásához anyagi üzenetet fűz a jámbor legenda, törvényeink és az állami okiratok az Árpádok idejétől napjainkig szentnek nevezik, viselőjét apostoli cím ékesíti éppen a szent korona jogán — ehhez a koronához olyan hagyományok, olyan erkölcsi erők fűződnek, a melyek kilencszáz éven át tiszteletet parancsoltak kifelé és befelé egyaránt.

Amennyire szent az a korona, annyira magyar is.

Köztudatba ment már át, a politikai bölcesség mily nagy tokát árulja el Szent István az a tény, hogy királyi koronát a pápától, nem pedig a nyugati vagy keleti császártól kért. Rómától közvetlenül kapta a nemzet nemcsak apostoli szent hitét, hanem apostoli királyi koronáját is. Akkor, mikor a passzau német püspök egyházilag akarta hazánkat német befolyás alá juttatni, a német-római császárság pedig megkezdte a politikai befolyás hálóját ránk kivetni. Ezen a hálón az első szakítást Szent István koronája ütötte! És azóta is hány de hány hálót birt az a korona átszakítani! A tártárjárás mindent elpusztított, csak a szent korona maradt épen. És annak a koronának a fénye bevilágította a bujdosó magyarok útjait, őszgyűjtötte a szétszórtakat, vigasztalta a gyászolókat, megerősítette a kétségbeesetteket — és Magyarország feltámadt halottaiból! Az a szent korona magyarrá tudta tenni a lengyel Ulászlót, olyan magyarrá, hogy Várnánál Magyarorszáért áldozta ifju életét; magyarrá tette a cseh II. Ulászló fiát, a gyermekkirályt, nemzeti nagylétünk nagy temetőjének szánandó koronás áldozatát. Azután nehéz idők, viharok, gyász és vér évszázadai következtek. Minden elveszni látszott: függetlenség, állami lét, a jövőbe vetett remény. Egy halálra szánt nemes nemzet kétségbeesett jalkiáltása maradt fenn ezen évszázadokból: — Ne bántsd a magyart! Hányszor joggal szakad föl szívünkben a mi is e keserű tiltakozás! Ellenségünk volt nyugat és kelet, keresztény és pogány — csak a korona fénye ragyogott ősi tisztaságában. A koronázás alkalmával tett eskü volt a mi erős várunk nyugat felé s a korona régi hatalma mutatott utat a keresztény nemzetek szövetség seregének, mikor Budavárának felszabadítása után Hunyadi János és Mátyás hadainak országutját járták egészen le a Balkán-hegyláncig. Mária Terézia gyöngé nő volt; de fején a szent korona ragyogott s azért a koronáért megvédtük őt az egész világ ellen. Nézzék meg a magyar gyalogezredék egyenruhájának kiváltságos díszét, az u. n. medvetalpat: hat ága hat döntő diadal emléke, mely győzelmeket csupa magyar katonák vittak ki. Egy uralkodó, egy kiválóan egyéniség próbált meg koronának nélkül uralkodni: I. József. Lomtárba tette állami életünk jelvényét, rendelkezett, parancsolt, németesített a magyar korona hagyományai ellenére — s a győztes mégis a magyar nemzet és magyar szent korona maradt. Egy tollvonással meg kellett semmisíteni tíz év kitaró munkáját, a míg a kalapos császár utolsó napjait élte, a nemzet riadó lelke-

sedéssel, diadalmenetben hozta haza szent koronáját, mely valóban koporsóból tört ki és visszavivta magának az eget!

És ma?

Ma is erősségünk, biztosságunk egyik alapja a szent korona. Korona nélkül nincs teljes királyi hatalom, korona nélkül nincs törvény, korona nélkül nem lehet nálunk uralkodni. Az uralkodónak a szent korona adja meg a királyi hatalom teljességét, de ugyanakkor a koronához fűződik az a szent eskü, mely a királyi teljhatalmat a törvények sérthetetlen megtartásának kötelezettségével kapcsolja egybe. A világtörténet egyetemes szempontjait egyesíti a koronázás a keresztény magyar állam biztonságával. A király felkenése az őszövetségre emlékeztet, a koronázási szent mise a Megváltó áldozatának ismétlése, az újszövetség betöltése, a koronát a primás és a nádor — illetve a miniszterelnök — helyezik a király fejére annak jeléül, hogy Isten és a nemzet akaratóból ruháztatik rá a hatalom, s végül az eskü Isten előtt nyújtott biztossáék, mely a nemzet törvényeinek ereje, állami létének jövője és fejlődése felől kezeskedik. Hol van még egy koronája a világnak, melyhez az erkölcsi és jogi erőknek, a dicső hagyományoknak s a jövőre irányuló biztossítóknak ilyen hatalmas falanxa sorakoznak?!

Mikor mi magyarok királyt koronázunk, Istennel a haza jóvoltáért koronázunk. A mi tiszteletünk a korona iránt két erős sarkpontra nyugszik, ugyanazokon, mint a szent korona hatalma: Isten akaratán és a hazaszereteten. Nincs tehát komikusabb látvány ennél, mint mikor azok kendőzik magukat hipokriziával azok kiabálják ki magukat a trón támaszainak, azok sietnek felkinálkozni a magyar királynak — Bécsben, a kiknek mindennapi kenyerere az istenkáromlás és a haza megrugdosása. Lapjaikban mindennap olvas az ember bizantinizmustól csöpögő hiperbolikus cikkeket, kapcsolatban a magyar nemzeti törekvések gyalázásával. Abból a vakmerő hazugságból indulnak ki, hogy a magyar király előtt kedves lehet az ő magyar nemzetének kisebbitése. És ugyanazok a settenketők, akik a bizantinizmusban tultesznek az egykori görög udvar eunuchjain, ezek a politikai eunuchok Szent István király napját felhasználják mindenkori arra, hogy a szent királyt gyalázzal halmozák el, csak azért, mert magyar volt és szent volt. Sőt kijut azoknak is, akik Szent István követésére fel merik hívni a nemzetet. Egy illuziris főpap Szent István napján rámutatott az ő nemzetbomlasztó és a koronát is fenyegető settenkedésükre (Elénk felkiáltások Eljen Lányni!) országos zajt csaptak miatta. Jól jött az a láma; hadd legyen riadó nekünk, akiknek tunya nemtörődömség juttatott bennünket idáig.

A magyar címerben az Árpádok idejében ott volt az oroszlan is — csak nem tűrhetjük, hogy az oroszlan vándorló pókok kössék guzsba hálójukkal? Ott ragyog előttünk az első szent király jelmeze. Szent István példájának követésére, koronája előtti kegyeletes hódolatra semmi sem lelkesebb inkább, mint az a tény, hogy a hazugságoknak ez az évről évre megújuló támadása sem képes elhomályosítani a nagy király tiszta nevét, ragyogó jellemét, ritka bölcességét, szent koronáját. És a rágalmak e nagymesterei lennének a lojalitás példányképei, a trón oszlopai! Valóban nagy szeretettel viseltetik a korona iránt az, aki annak első viselőjét, a királyság megalapítóját rágalmakkal akarja beszenyezni, aki a koronáról barbár kézzel letörné a keresztet, aki össze akarja zuzni rajja a Megváltó és az apostolok képeit s aki ujjong kárörömében, ha a magyar király magyar birodalmát legcsekélyebb kár éri. Ugyan hol akarják ezek azt a bolondot fogni maguknak, aki elhigye nekik, hogy ők a magyar és Szent István király sírjának meg-

galázói igaz hivei lehetnek a magyar szent koronának?

Kétszínű, ravasz mesterkedés az egész. Előbb a koronával szeretnék megdönteni a hazát, aztán a hazátlan koronával könnyű volna elbánni. Nem olvassák ki a történelemből, hogy próbálták már azt a koronát nálunk külföldi legények is lenyelni, mégsem sikerült. Szent és magyar a korona, amint szent és magyar volt annak első viselője. A magyar szent korona kiüti magát mindenkinek a hálójából, akinek a szándéka nem tiszta és nem magyar. S merik-e Szent István gyalázói azt mondani, hogy az ő szándékuk tiszta, hogy az ő jellemük magyar?

Mélyen tisztelt hölgyeim és uraim!

Harminc esztendővel ezelőtt, 1879. márc. 11 én egy jajszó hasította át a levegőt a művelt világon. A felbőszült elemek összeesküdtek az alföldi magyarság büszke városa ellen, melynek lakosságát egykor Kossuth Lajos ezekkel a hódoló szavakkal köszöntötte: Szeged népe, nemzetem büszkesége! Szeged népe a nemzet gyászra lett egy éjszakán át. Hatodnapra itt volt a romok közt Szent István koronájának viselője. És míg körülötte minden pusztulást, siralmat hirdetett, az ő szellemét megihlette Szent István alkotó lelke és kimondta a látnoki szavakat:

— Szeged szebb lesz mint volt. (Lelkes éjlenzés. Felkiáltások: Eljen a király!)

És Szeged szebb lön, mint valaha volt. Körültekintünk és el nem tudjuk képzelni, hogy ebben a ragyogó szépségű, európai jellegű városban 30 év előtt a szennyes hullám volt az ur, a paloták helyén dűledező viskók gerendái meredeztek az égnek s a vidám munka helyén a kétségbeesés könnyezve tördelte kezét, csodás változást, forrongó halacást látunk, melynek ma is folyton élesítő vezetője Szent István koronájának jósszava: Szeged szebb lesz, mint valaha volt!

Szeged népe, nemzetem büszkesége, kellel előttem tovább is fejtegetnem, hogy a magyar szent korona ami egyik legfőbb erősségünk, jövő fejlődésünk biztosítóka! Hiszen te magad vagy ennek legékesebben beszélő bizonyítéka! Koronánk megszentelt hagyományai tölemelik a lelket, magyarsága megacélozza a szívét, a mikor a kuruc magyar rátekin, önkéntelenül is Istenhez fohászodik, a vitéz kuruc fővezér, nagy Bercsényi Miklós imájában találva jövőnk reménycsillagát:

Áld meg országunkat, mi magyar hazánkat,
Vezéreljed jóra a mi királyun at!

A szegedi nagygyűlés.

Az utolsó nap.

Impozáns módon fejeződött be tegnap a szegedi nagygyűlés. D. e. 8 órakor Magyarország nagyasszonyának hódolati ünnepe volt a szegeddrókusi templomban.

A szentmisét dr. Városy Gyula kalocsai érsek mondotta. Majd magasan szárnyaló, szépségekben gazdag szentbeszédet tartott Radnay Farkas püspök. Utána kivonult a templomterre a közönség, ahol Magyarország Nagyasszonya szobrát dr. Csernoch János püspök felszentelte. Ez alkalommal Mária kultusz Magyarországon címmel a szobor előtt dr. Andor József főgymp. tanár mondott beszédet. Következett a szobornak, mint a nagygyűlés misszió emlékének megkoszorúzása a Nagygyűlés, a Mária kongregációk, szegedi és más körök és testületek képviselői részéről.

A szobor ünnep után nyolcas sorokban felvonultak az újszegedi sátorházba, melyet az

Szives pártfogást kérünk

Értesítés.

Van szerencsénk értesíteni szives pártfogóinkat, hogy szeptember hó elsejétől angol uri szabó üzletünket Szent János-utca 1. sz. a. megnyitjuk

Kiss és Társa angol uriszabók Nagyváradon.

ezekre menő tömeg egészen megtöltött. Itt tartották meg a nyilvános (záró) ülést.

A záróülés első pontja dr. Krüger Aladár beszédje volt *„A magyar rend korona létünk és fejlődésünk erőssége”* címmel. A beszédet lapunk élén egész terjedelmében közöljük.

A beszédet folytonosan meg-megszakította a közönség lelkes éljenzése, mikor pedig Krüger beszédjét befejezte, percekig zugott a taps és az éljenzés. Zichy János gróf elnök. Várossy Gyula érsek a püspöki kar jelenlévő tagjai, az emelvényen levő többi előkelőségek mind gratuláltak a szónoknak.

Ezután a keresztény karitászról dr. Rott Nándor, prel. kanonok. A hit és a tudomány viszonyáról dr. Kiss János, prelátus, egy. tanár. A kivándorlás okainak megszüntetéséről Jankó Ágoston dr. alispán tartott beszédet.

A záróülést Csernoch János püspök rekesztette be lelkes beszéddel.

Ugyancsak tegnap volt a csanádegyházmegyei hittanárok és hitoktatók körének megalakulása d. u. 4 órakor; este 6 órakor megalakult a szegedi kath. Növédők egyesülete, este fél 9-kor pedig a szegedi kath. legényegylet.

Szterényi Andrásynál. Szterényi József államtitkár vasárnap meglátogatta Andrássy Gyula grótot Tiszadobon. Ezzel a hírrel kapcsolatban azt is jelenthetjük, hogy Szterényi legközelebb Klopodiára utazik, hogy Wekerle miniszterelnökkel értekezzen. Ha most még megemlítjük, hogy Szterényi csak a napokban volt Kossuthnál Karlsbadban és itt Budapesten Apponyival már több ízben konferált, úgy bátran állíthatjuk, hogy Szterényi utazásainak és konferenciáinak fontos politikai háttere van.

Szenzáció a Nemzeti Muzeumban.

A hűtlen tisztviselő.

A rendőrség lázas igyekezettel kutat mostanában egy felesküdt muzeumi tisztviselő után, aki néhány száz korona erejéig megcsalta a muzeumot. Az eset részletei a következők:

Julius közepe táján Müller Adolf üllői-uti antiquar-kereskedésében megjelent egy jól öltözött, huszéves forma fiatal ember. Félrevonta az antiquariust és bizalmasan tudtára adta, hogy régi okmányokat szeretne értékesíteni. Megbízta a kereskedőt, adja el az iratokat, amelyekért négyszáz koronát kért. Sikert is megkötni az üzletet Müllerrel, olyan föltételek mellett, hogy az antiquarius akkor fizeti ki a pénzt, ha sikerül tudni az okmányokon. Ezzel a fiatal ember átadta a nála lévő csomagot, amely ötvenhárom okmányt tartalmazott és el távozott.

Müller az okmányokat — állítólag megbecsültetés céljából — elvitte a Nemzeti Muzeumnak. Itt átvették a csomagot és mikor a benne levő okmányok tanulmányozásába kezdtek, arra a felfedezésre jutottak, hogy igen

értékes és fontos darabokról van szó, amelyeket megszerezni a Muzeumnak föltétlenül kötelessége. A csomag igen vegyes iratokat tartalmazott: a tizenötödik századtól egészen a múlt század hatvanas éveikig voltak benne okmányok, amelyek közt a 48—49 es évek legfontosabb államiratai domináltak. Ez a föltedezés természetesen óriási feltűnést keltett és a Muzeum azonnal érintkezésbe lépett Müller antiquariussal, hogy az okmányok eladására nézve megalkudjon.

Közben azonban Fejérfataky könyvtári igazgató rábukkant, hogy az iratok egy része korábban már a Nemzeti Muzeum tulajdona volt. A régi iratok ugyanis nem voltak még úgy elrendezve, hogy nyomban meg lehetett volna állapítani róluk, hogy ezek a muzeumi irattár állományába tartoznak. Csak amióta Fejérfataky áll a muzeum élén, 1894 óta van olyan rend a beszerzett iratok körül, hogy már első látásra megismeri az ember, hogy ez a Nemzeti Muzeum tulajdona. Egy négszög alakú bélyegző és lajstromszám mutatják az eredetet.

A nyomozást kezdetben házilag folytatják és megállapították, hogy az iratokról a régi muzeumi pecsétet, vagy levágta egyszerűen, vagy pedig chemiai uton távolította el a pecsétet a család.

A muzeumi vezetőség tisztában volt vele, hogy belső ember követhette el a csalást. Megállapították, hogy egy csomagból, amelyért 331 koronát adtak egy darab kétségkívül már a muzeumé volt, a másik közül, amelyért 500 koronát fizettek, 15 darab volt a muzeum tulajdona. A harmadik csomagban, amelynek kísült a turpisság, négy okiratot fedeztek fel, hogy az valaha a muzeumé volt. A gyanu Kovács László muzeumi segédőr ellen irányult, aki a muzeum adminisztrációjában nagyon ügyesnek bizonyult és a vételeknél megbízhatónak is látszott.

Az igazgatóság tehát feljelentést tett a rendőrségen, amely egy napig szigorú rendőri őrizet alá vette mindenekelőtt Griont, aki eljárt az antiquáriusnál és aki jobb keze és az osztzkodásban társa volt Kovácsnak.

Kovácsot azonban kihallgatni nem lehetett. Azzal az ürügygel utazott el, hogy gyomorbeteg apját kíséri Karlsbadba. Erre a célra előleget is kért, de a minisztériumban ezt megtagadták azzal a megokolással, hogy csak személyi és nem a családi bajok orvoslására adnak előlegeket. Kovács mégis elutazott, ugy látszik, a feleségével július 19-én Interlakenbe. A rendőrség az ügyet egyelőre a nyomozás érdekében nem adta a nyilvánosságnak át. Egy újságba valószínűleg a közoktatásügyi minisztériumból származhatott. Kovács, aki még nincs rendőrkézen, most már vígan utazhat Interlakenből, vagy ahol tartózkodik Amerika felé, minthogy a nyomozás részleteiről értesülhet a lapokból.

UJDONSÁGOK.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Az aszfaltozási pályázat eredménye.** A Községi-utca, Fábian-utca s a még le nem burkolt bérkocsiállomások aszfaltozására beérkezett pályázatokról tegnap számolt be a városi mérnöki hivatal. A jelentés szerint három, illetve négy pályázat érkezett be: egy angol és két magyar cégtől. Az angol cég ajánlata oly horribilis összeget kér a munkálatok elvégzéséért, hogy ez tekintetbe se jöhet. A Magyar aszfalt részvénytársaság ajánlata szerint 58332 koronába kerülne és így olcsóbb a fiumei aszfalt részvénytársaság 60413 korona ajánlatával szemben is. Ezenfelül a Magyar aszfalt r. t. más tekintetben is előnyösebb volna a városra nézve, mert a felajánlt jótállás (járdákért 10 évig, kocsitért 6 évig) garanciát nyújt a rendes és tartós munkáért. Így ezt az ajánlatot tartja legelfogadhatóbbnak a váradi mérnöki hivatal.

* **A Körözspart rendezése.** A Körözspart építésére kiírt árlejtési pályázatokról tegnap számolt be a városi mérnöki hivatal. Három ajánlat érkezett be, melyek közül a legkedvezőbb a Rozenberg Izsó által beadott terv, mely egyúttal a legolcsóbb is lenne. Ez a cég vasbetonnal tervezi a partfal építését s igen csinos, alapos és tartós munkatervet ad be; azonban a minisztérium rendeletével ellenkezőleg az általános ár helyett az egységárakat vesz s ez megakadályozza az ajánlat elfogadását. A Melokko-cég ajánlata el nem fogadható, mert olyannyira felületes, hogy semmi garanciát nem nyújt a munkálatok tartós eredményére vonatkozólag. Így tehát csupán a harmadik pályázat vehető tekintetbe, melyet Iace Lajos nyújtott be. Ez az ajánlat tömör betonnal kívánja építeni a partfalat 108364 koronáért. A mérnöki hivatal ezt ajánlja elfogadásra.

* **Kinevezés.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe dr. Boros Béni aradi kir. járásbírói díjtalan joggyakornokot díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Az új telefon tarifa.** A kereskedelmi miniszterhez már több ízben feliratot intéztek a telefon tarifa ügyében a törvényhatóságok. A feliratokban arra kérték a minisztert, hogy az eddigi telefon tarifát szállítsa le. A kereskedelmi miniszter a feliratokra körrendeletileg értesítette a törvényhatóságokat, hogy legközelebb új telefon tarifát fog életbe léptetni. A kereskedelmi miniszter most jelentést adott ki, melyben az új tarifát ismerteti. E szerint a jövőben a telefon használati díja a jelenlegi díjnak éppen a felére lesz leszállítva. — Az új

Zárdába menő leánykák részére **iskolakötények, bariisnyák, keztyük, reggeli és sárcipők, esőernyők, fiókos tükrök, evőeszközök, mosdótálak, haj-, ruha- és fogkefék, ugyszintén fésük, szappanok és iskolatáskák, könyvszijak, toktartók legjutányosabban szerezhetők be**

Friss és Társánál

Rákóczi-ut.

Telefon 130.

Telefon 130.

beosztás szerint öt zóna van megállapítva, melyek használatáért a következő díjak fizetendők:

I. zóna 25 kilométer távolságra 3 perccenként 20 fillér.

II. zóna 26—50 kilométerig 3 perccenként 30 fillér.

III. zóna 51—100 kilométerig 3 perccenként 50 fillér.

IV. zóna 101—200 kilométerig 3 perccenként 1 korona.

V. zóna 201 kilométeren felül 300 kilométerig 150 fillér. Az ennél nagyobb távolságra 3 perccenként 2 korona fizetendő.

Az új telefon tarifa ugyanolyan mint a külföldi. Hogy mikor lesz életbe léptetve, az egyelőre még nincs megállapítva, de a miniszter ígéretet tett, hogy rövid időn belül meg lesz.

*** Az orvos-kongresszus.** Tegnap délelőtt az egyes szakosztályok folytatták tanácskozásait. Déli féltenként órákor a »Deutsches Zentralkomitee für Ärztliche Studienreisen« tartott ülést a Fizikai Intézet »E« épületében. Délután ismét szakosztályülések voltak. Délután 4 órákor a kongresszus tagjainak egy része kirándult a káposztásmezei vízművek megtekintésére. Öt órákor Blasford tanár tartott előadást a Nemzetközi Múzeum »K« épületében a rákbetegségről. Hat órákor a tiszteletbeli elnökök által kiküldött nemzetközi bizottságnak volt ülése a moszkvai és párisi díjak tárgyában. Este 8 órákor a halgybizottság esélye volt a városligeti mezőgazdasági múzeumban. Este 9 órákor »Reichsdeutscher Bierabend« Andrassy-ut 25.

*** Ujfajta kormányozható léghajó.** Egy Guido Segré nevű léghajós találmányáról beszélnek most sokat szakkörökben. Segré léghajója lényegesen különbözik az eddig ismert léghajó típusoktól abban, hogy csónakja nem függ a gömbön, hanem magában a gömbben van benne, még pedig éppen a tengelyében, vagy a tengelye fölött, mind a két esetben az egyensúly kedvéért. A léggömb alakja leginkább a hajóéra emlékeztet, ami azért van, hogy a levegővel jobban megküzdhessen; másrészt kihasználhatja a levegő áramait s vitorlával haladhat a kedvező levegőrétegekben. A csónak légálló szekrény-féle, amely a gömbnek valóssággal a zsebében helyezkedik el. A léghajó gázvesztés nélkül emelkedhetik, vagy bocsátkozhatik le egy rendkívül elms készülék segítségével. A készülék egy sinea járó kiegyenlítő súly, amely tetszés szerint mozgatható pályáján. Segré találmányát minden államban szabadalmaztatta s megvásárlása végett a francia kormányval tárgyal ezidő szerint.

*** Egy szövetkezet sikkasztója.** Gyuláról táviratozzák: A gyulai építőiparosok hitel- és termelőszövetkezet feljelentést tett tegnap Engel Mór tisztviselő ellen, hogy a reábizott pénzekből 20.000 koronát elsikkasztott. A könyvelő 21-én szökött meg Gyuláról, azt adván elő, hogy Budapesten sürgős dolga van és hogy 22-én vissza fog jönni. Az intézet budapesti központja 23-án rovincsolást rendelt el s így jöttek rá a sikkasztásra. A sikkasztás aképpen történhetett, hogy Engelt alig ellenőrizték. Dacára annak, hogy vagyona nem volt, csekély havi 200 koronát alig meghaladó fizetéséből esténként százakat kártyázott el és különben is feltűnően költséges életmódot folytatott. Itt azt hiszik, hogy Engel Buenos-Ayresbe szökött.

*** Halálozás.** Nemes Balogh Imréné szül. cskszentsimoni Lakatos Heléna házasságának 39-ik életének 90-ik évében a haldoklók szentségi felvétele után Debrecenben aug. 28 án

elhunyt Benne Lestyán Adorján, kir. tanácsos a közjegyzői kamara elnöke édesanyját vesztette el. Temetése tegnap ment végbe s az agg urnót általános részvét kísérte sírjába.

*** Új petroleum raktár.** A Vacuum Oil Comp. beadványt intézett a városhoz az Ősi felé létesítendő petroleum raktár építése tárgyában. Kéri a várost, hogy 700 négyzet méternyi területet engedjen át e célra a város birtokában levő területből.

*** A száguldó automobil.** Hétfő délután Finta Lajosné hegyközülaki lakos szekerével kiment a Félix-fürdőbe, hogy leányát Piroskát, Kiss Ferencet és Csitaji Andrást hazavigye. 4 óra felé felült az egész társaság a szekerre és megindultak Várad felé. A sör-csarnok táján észrevették, hogy közeledett, jobban mondva rohant Várad felől az automobil. A rémületült kifejezésre a kocsi ülők orcára. A lovak a nagy zakatolásra ágaskodtak, majd pedig mikor megpillantották a száguldó autobust, megbokrosodtak. A kocsi és a tengely ketté törött és a benne ülő alakok mind súlyos sérüléseket szenvedtek. A »Jég pincé«-hez címzett vendéglőből a mentőkért telefonáltak, kik a sérülteket Csitaji kivételével beszállították a biharmegyei kórházba. Kiss Ferenc a bal lábán, Finta Lajosné és Piroska pedig jobb karjukra szenvedtek súlyos sérülést. Csitaji András a bal lábán sérült meg könnyebben. Az automobil, melynek vezetője Fay Arthur volt, a sebesültek állítása szerint teljes menetességgel ment, noha előre láthatta, hogy a lovak megbokrosodtak. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított meg.

*** Furfangos tolvaj.** Csáki Borbála Lukács György-utcai vendéglőjébe tegnap este megszállt egy magát Uzoni Ferenc bánfihunyadi postamesternek mondó egyén. A szállodai személyzetet utasította, hogy csak másnap délelőtt 11 órákor keltsék fel. A figyelmes szálloda alkalmazottak tegnap délelőtt kopogtattak 11 órákor az ajtaján, azonban választ nem kaptak. Megsokalván a várakozást, az ajtót betörték s ekkor látták, hogy a kiváló vendég az utcára nyíló ablakon keresztül megszökött, s magával vitte az ágyban talált 2 drb párnát, 1 drb paplant, 1 drb ágy-lepedőt, ami által Csáky Borbálának 28 korona kárt okozott. A tettest nyomozza a rendőrség.

*** Öngyilkos alkoholista.** Hencidáról jelenti tudósítónk: S Horváth János hencidai lakos még legény ember volt, mikor árvaságra jutott. Elég nagy vagyont örökölt szüleitől, hogy abból tisztességesen megélhessen. Azonban csakhamar nyakára hágott a vagyonnak, ivásnak adván magát. Az ivás hatása alatt, már 30 éves korában nem volt egy fillérje sem a szüleitől örökölt vagyonából. Ez időtől kezdve napszámos volt. Minden fillért, amit keresett, a pálinkás boltokban hagyott. Az ital annyira tönkre tette a szerencsétlen ember szervezetét, hogy 50 éves korában már képtelen volt dolgozni. Így aztán a nyomor azon sötét szándék elhatározására bírta, hogy kötéllal vessen véget életének. Mire szállásadója istállójában ráakadtak a mestergerendán függő szerencsétlen véget ért Horváthra, már halott volt.

*** Körözött tolvaj.** Szegeden a folyó hó 25 étől 29-ig terjedő idő alatt Munkácsi Béla ügyvéd lakására ismeretlen tettes behatolt és ellopott 12 drb nagy, 12 drb kis moccá ezüskanál, 12 drb ezüst kés, ezüst villa, egy leves merő, egy tejmerő kanalat, 2 pecsenyész villát, 2 főzelék szedő kanalat, 4 sótartót és 2 drb fogvájó tartót. Minden darabon M. Á. monogram volt írott nagy betűkből. A kár 800 korona. Miután meglehet, hogy a tettes Nagyváradon próbálja értékesíteni a lopott tárgyakat, a rendőrség ez uton is felhívja az arany

és ezüst művesek, továbbá a zálogházakozok figyelmét.

*** Ajult nő az uton.** Tegnap éjjel 12 és 1 óra között Fegyvernek község határában egy 30—35 év körüli nőt találtak eszméletlen állapotban, kin a verés nyomai látszanak, Beszállították a Biharmegyei kórházba. Tegnap még kihallgatni nem lehetett. Személyleírása: Alacsony termet, kék szem, rövid 10—15 cm. hosszú barna haj, jobb kéz középső ujján egy régebbi keletű seb, szennyes piros csipkével díszített ingváltban, fehérbluzban s összeszaggatott fekete fehér kockáz szoknyában. Külsőjéről ítélve napszámosnak látszik. Személyazonosságának megállapítása iránt a rendőrség a szükséges intézkedéseket megtette.

*** A Félixfürdői élet.** Szokatlan nekünk, hogy fürdői életéről írjunk most, amikor már itt az ősz a küszöbön. És mégis a Félixfürdő fürdői élete ugylátszik nem szab korlátokat a nyár ősz és tél között, mert — mint értesülünk — az ősz közeledte korántsem csökkentette a pezsgő életet. A fürdőbe állandóan érkeznek vendégek nemcsak Biharmegyéből, de Hajdu és Békésmegyéből is. Szeptember 1-től kezdődőleg a fürdői élet olcsóbb lesz, amennyiben a szobaárakat 30 százalékkal szállította le az igazgatóság. A fürdő jelenlegi vendégeinek névsora a következő:

Dr. Moldoványi István kir. p. felügyelő a kereskedelmi minisztériumban Budapest. Kereszthy Géza honvédkapitány hadnagy Debrecen. Kereszthy Béláné és leánya lőmérnökne Debrecen. Csehfalvay Rózsó földbirtokos Mezőúr. Dajka Ambrusné Nagyszalonta, Tomacsek Rózsika Nagyszalonta, Hermann Tivadár gör. kel. esperes Deés, Kalós Pálné és leánya Nagykaroly, Sály Gyu'la földbirtokos Földe., Ozgar János tanító Somlyó Chehi, Geldmann Mártonné Kolozsvár, Mandel Etelka Kolozsvár, Ilj. Csete János kereskedő Kunhegyes, Herepy Gergely református esperes Kolozsvár, Weitzer Mór kereskedő Nagyvárad, Mikó Gábor Nagyvárad, Freifeld Mórné szállodásné Belényes, özv. Pincés Jánosné Debrecen, özv. Haász Sándorné Arad, özv. Rombay Zsigáné orvos neje Gyula, Schröder Kornélné ügyvéd neje Gyula, Mészáros Mihály földbirtokos Mezőúr, Balázs József városi mérnök Békés, Diamandi József bankhivatalnok Nagyvárad. Schröder Fiderike Nagyvárad, Nagy Lajosné szállodásné Élesd, Szabó Gusztáv főszolgabíró Magyar-Lápos, Varga János és neje Hódmezővásárhely, Papp Gyula hivatalnok Gyula, Székely Gyula tanító Asszonyvásár, Kenéz Pálné Hódmezővásárhely, Varga Sándorné Hódmezővásárhely, Fodor Mihályné Albi, özv. Tamási Lajosné Er Olasz, Kober Ferencné Szeghalom, Szalárdi Jako Ödön Szalárd, Gerlach Mihályné Margitta, Farkas József Kolozsvár, Argyelán János Szintye, Dömsödi Pálné Jankafalva, Halász Gyula magánzó Budapest, Schlachta János Hajdu-Nánás, dr Halász Sándor ügyvéd Nádudvar, Balázs Laura magánzó Körösladány, Schwalb Hermina Debrecen, özv. Várady Lukácsné Kisujszállás, Korda Jánosné Kisujszállás, Vértessy István téglagyáros Debrecen, Gyürky Sándorné Debrecen, özv. Mentye Henrikné Debrecen, Jánosi Mentye Atilia Debrecen, Farkas József téglagyárvezető Kolozsvár, Hunyadi József Arad, Kupferstein Adolf kereskedő Nagyvárad, Karczag Zsigmondné Karczag, Müller Antal Glogovátz, Antalfiné és leánya Nagyvárad, Frank Adolf kereskedő Ungvár, Kepes Elek és neje szőlőfelügyelő Király Herceg, Szigeti József gazdálkodó Talpas, özv. Nagy Domokosné Kraszna, Somossy László kereskedő Debrecen, dr Szalay Béla főorvos Debrecen, Freisnig Vilmosné Margitta, Szutuhán Istvánné kereskedőné Nyirbátor, Juk Karolina Sarkad-keresztúr, Kossa Sándorné Ermihályfalva, özv. Sangot Bálintné Ermihályfalva, Paul Hand Glogovátz, Gyergyovits Izidorné Furta, Kőmives Lajosné és leánya Tasnád, Szilágyi Arpád és neje Székelyhid, Urbán István kereskedő Oroszáza, özv. Volf Sándorné Arad, Urbányi István

Eperjes, Margittay Sándor földbirtokos Jankafalva.

* **Középiszkolai tanár** jó családból való katolikus kisdeákot ellátásra elfogad. Cím a kiadóban.

Zongora-iskola.

Szalay Stefánia, államilag képesített okleveles zenetanár Nagyváradon 1909. szeptember hóban zongora-iskolát — akadémiai előkészítő tanfolyamot — nyit, ahol teljesen az orsz. m. kir. zeneakadémia módszere szerint kezdettől a legfelsőbb kiképzésig tanít.

Tananyag azonos az orsz. zeneakadémiáéval.

Tudakozódní s beiratkozni lehet augusztus 28-tól szeptember 8-ig (Uri-utca 31. sz. alatt). Később jelentkezők csak azon esetben vehetők fel, ha ezen határnapig a növendékek létszáma a huszonegyet meg nem haladja.

Prospektus a helybeli hangjegyzületekben díjmentesen kapható.

x **ISKOLAI BEIRATÁSOK** megkezdődtek, mely alkalomból ajánljuk gyermek cipők, kalapok és fehérneműek beszerzésére REICHARD áruháza céget Fő-utcán.

x **Telefon 897.** Az őszi idény közeledtével van szerencsénk a n. é. vevőközönség b. figyelmét felhívni ujonnan berendezett és megnagyobbított üzletünkre, melyben berlini és párisi divat tudósítások alapján úgy a női felöltőknel, mint a szövet és fehérnemű osztálynál a legjobb és legfinomabb áruk vannak raktárom. Mérték után megrendeléseket jutányosan eszközölünk. Tisztelettel Klein Géza és Ödön Nagyvárad Rákóczi-ut 2.

SZÍNHÁZ.

Iparos ifjaink a színpadon. A nagyváradai ipartestület ifjúságának önképző egylete, mint minden évben, úgy az idén is fellép a színházban s két estén keresztül fogja szóraztatni a közönséget. Az ifjúság ez uttal Gerő Károly népszínművét a »Vadgalambot« adja. Az ifjak közül ötvennél többen fognak fellépni. A rendező Kassay Károly a Szigligeti-színház tagja, ami már magában véve is garancia a jó előadásra. Jegyeket úgy a szombati, mint a vasárnapi előadásra a színház nappali pénztáránál délelőtt 9-től fél 1 óráig és délután 3-tól fél 6 óráig lehet váltani. Az előadás mindkét estén 8 órakor kezdődik. A tiszta jövedelem az önképző egylet szükségleteinek fedezésére lesz fordítva. Az előadás a nyári színikörben lesz megtartva.

EGYESÜLETEK.

(**Banktisztviselők gyűlése** A Bihar-megyei Pénzügyi Tisztviselők Szövetsége Nagyváradon, f. hó 29-én vasárnap délelőtt 10 órakor választmányi ülést tartott Markovits Sándor elnökle alatt. Az elnök beszámolt a szövetségnek Budapesten az Országos tisztviselői szövetségi központ alakuló közgyűlésén való képviselétről. Jelenti az elnök, hogy az osztatlan munkaidőnek a nyári hónapokra való alkalmazása érdekében megindított mozgalom ez idő szerint Nagyváradon nem járt sikerrel. Fő és nagyjelentőségű tárgya volt a gyűlésnek az országos központi pénzügyi tisztviselői nyugdíjgyűlés létesítése ügyében megindított akció felől beszámolás, mely szerint a központi nyugdíjintézmény létesítésének ügyét a magyarországi pénzügyi szervezetek országos

szövetsége vévén kezébe, a dr. Hoványi Géza elnökle alatt álló Bihar-megyei körzet e tárgyban a tisztviselők szövetségével karöltve f. é. szeptember hó 8-án Nagyváradon közgyűlést fog tartani. E közgyűlésen fognak beszámolni a már eddig is nagy számban jelentkezett pénzügyi intézetek belépéséről és a még be nem lépett pénzügyi intézetek a részvételre fel fogják kérni. A választmányi gyűlés folyamán az ügyvezetési jelentések kapcsán a lemondás folytán megüresedett egyik titkári állás teendőinek ellátásával Hanslian Ede titkárt bízta meg a választmány. Végül örvendetes tudomásul szolgált, hogy Kelen Béla főtitkár ivén a Bihar-megyei pénzügyi tisztviselők szövetségébe Mezey Mihály kir. közjegyző, Fried Ignác földbirtokos, dr. Láncoz József ügyvéd, Csanda Endre gyógyszerész, Tátray Sándor vasgyáros, dr. Sebő Mihály ügyvéd pártoló és dr. Halász Márton, Rátz Soma, Lukács Artur, Freifeld Henrik Margitta és Szathmáry József B. Ujfalu rendes tagokul beléptek.

TANÜGY.

Beiratások. A Szent Vince intézet elemi iskolájában a beiratások szeptember 1, 2, 3, 4, 6 és 7-ik napjain eszközölhetők. A beiratás alkalmával fel kell mutatni az előző iskolai évben nyert bizonyítványt és azok részéről, akik először lépnek az intézet iskolájába, a keresztlevelet is. Továbbá a polgári iskolai tanulók minden osztályban 16 korona tandíjat kötelezettek. Az ünnepélyes Veni Sanctét szeptember 8-án reggel 8 órakor tartják meg. Az előadások pedig 9-én kezdődnek.

△ **Iskolai értesítés.** A nagyvárad-ujvárosi róm. kath. elemi fiúiskolában a beiratásokat szeptember hó 1, 2, 3. és 4-én délelőtt 9—11 ig, délután 3—4 óráig tartják. Felhívatnak a szülők, hogy gyermekeik beiratása végett keresztelőjeggyel és himlőoltási bizonyítvánnyal ellátva az iskolaépületben (Kőrös u. 6. sz.) személyesen megjelenni sziveskedjenek. A tanév ünnepélyes megnyitása a Veni Sanctéval szept. 5-én délelőtt lesz, a rendes tanítás pedig szept. 6-án veszi kezdetét.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonátözsde határidői.

Budapest, augusztus 31.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 30 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.97
Buza ápr	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab május a	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909	7.86
Tengeri júl.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdözsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámtoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	697.50
Közüli vasut	552.—
Városi villamos vasut	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értékdözsde 1909. aug. 31.	
Magyar arany járadék 4 száz.	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25

Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	145.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleonder)	19.02
Német birodalmi márka	117.56
20 márkás arany	23.51
Magyar nyereséj sorsjegy kölesön	93.95
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	90.40

Igazságszolgáltatás.

Elítélt lázító.

Keszulya községben már évek óta vita tárgya volt egy a püspökség tulajdonát képező, de a közbirtokosság által évek óta művelt birtokrész. Ez ügy eldöntésére múlt év decemberében kimentek Belényesről *Baranyi István* és *Chiorán Dániel* telekkönyvi hivatalnokok. Megtudta ezt *Petrucz Tódor* odaváló lakos s mivel amúgy is részeg volt, izgatni kezdte a népet az »urak« ellen. Vagy 200 főnyi tömeg verődött össze, fenyegető állást foglalva, azonban a csendőrök megérkezése megfélemlítette a lázadó tömeget. Tegnap került *Petrucz Tódor* a törvényszék elé lázítás vétségével vádolva. Enyhítő körülménynek véve ittasságát, tizennégy napi fogházra ítélte *Korn Lajos* elnöklése mellett a kir. törvényszék. Ügyész: dr. *Thury Endre*, védő *ij. Zigre Miklós* voltak.

TÁVIRATOK.

A merénylő százados ügye.

Kassa, augusztus 31. Előkelő polgári és katonai körökben beszélnek, hogy Junga és Mátyássy amerikai párbajt vívtak. Junga cselekedetét azzal indokolják, hogy a százados elmebajos. Párbaj ügyben a katonák ugyanis nem ismernek megalkuvást. Jungát ma felesége meglátogatta. Junga megfigyelés alatt áll, éjszakai nyugtalanok, eddig azonban semmi elmebajra következtető dolgot nem tapasztaltak.

Megőrült ex-szultán.

Konstantinápoly, augusztus 31. Abdul Hamid ex-szultán az éjjel megőrült. A szultán állandóan hárem hölgyei után kiáltozik és fél hogy éjjel megfojják ágyában. Az ex-szultán lesóványodott, mert nem mer semmit sem enni.

Véres tüntetés Bécsben.

Bécs, augusztus 31. Tegnap este a XI. kerületben lévő Narodni Dum előtt mintegy 300 német nemzeti párti jelent meg, akik első sorban a Videnska Zalozna előtt pfuj-kiáltásokkal zajosan tüntettek. Onnan a Narodni Dum elé igyekeztek jutni, bár ott a csehek ez alkalommal semmiféle gyűlést nem tartottak.

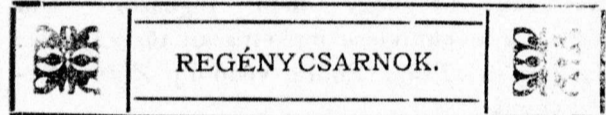
A rendőrség a tüntetőket megakadályozta szándékuk keresztülvitelében. A tüntetők, a kik többnyire fiatal emberekből állottak, erre a mellékutcákban számos cseh lakás és üzlet ablakábláit bevérték. Amidőn egy rendőr a tettesek egyikét letartotta, a tömeg kövekkel dobálta meg, úgy hogy a rendőr megsebesült. Erre a letartóztatásokat maga elé tartott revolvérrel fogatosította. A megjelenő lovasrendőrséget is kövekkel dobálták meg és több lovasrendőr megsebesült. Összesen hét embert tartóztattak le.

Lefokozott főhadnagy.

Budapest, augusztus 31. Budán a Margit-körúti kaszárnyában I fokozták Demjanovics Damján főhadnagyot. A főhadnagy már egy év óta foglalkozik a Bácskában katonai szabadtáborral, amivel kellemetlenséget okozott az egész bácskai közigazgatásnak. A főhadnagyot lefokozás után a fogházba kísérték.

Nem lesz katolikus nagygyűlés,

Bécs, aug. 31. A »Vaterland« irja: Múltin a sajnálatos nemzetiségi viszálykodások jelenleg Bécsben az általános katolikus nagygyűlés eredményes munkálkodásának lehetőségét kétségtelenné teszik, a katolikus központi szervezet végrehajló bizottsága nem vállalhatja a felelősséget a kongresszus megtartásáért és kénytelen, hogy a VII. osztrák katolikus nagygyűlést kedvező időpontra halassza el.

HUSSON ORVOS.

REGÉNY

Írta: Charles Masset.

Fordította: Sz. I.

(Folytatás.)

26

— Azt beismerem, mondá a marquis sírmas hangon, a fiu nem ütött a Rosiérekre, hanem a Brúles-ekre.

— No láni! Már pedig, aki úgy van faragva, mint a te őcséd, az nagyot kockozta, ha megőszesedik; a fiu úgy lászik, nagyon is eszén van, mert szerzetbe akar lépni.

— A menőba is! biáltott fel Rosières ur!

Rosières ur hirtelen elhalgatott. Könyökeit karszékére támasztva, fejét előre billentve, kinézett a nyitott ablakon.

Az élet azon korába lépett, melyben az ember azon veszi magát észre, hogy öregszik a fiatal leányok nem kacsingatoak többet rá, ha mellettük elhalad. Szomorúan gondolt rá, hogy az ő helyét mások, az új nemzedék dalas ifjai foglalják el az élvezetek asztalánál. Most ott hagyják ácsorogni az éjtől előtt; senki se törődik vele, mint a koldussal, ki az ablakon át sóvárogva nézi a gőzölgő süstét... A salon csendjét csak Bastienne k. a. köztüli, az éji lepkék dongása a lámpa körül és Ambroisine rokkájának pergése zavarták meg. Ambroisine, miután az edényt elrakta, rokkájával az előszobában huzta meg magát.

Egy egy pillanatra a friss szellő szárnyain becsapott a nyitott ablakokon a mezők tavaszi balzsama és a rövid életű csologány kesergése. Rosières ur sóhajtván hallgatta; e vigkedvű, józan eszű, életvidor és ábrándra nem igen hajló férfit bizonyosan elégikus hangulat fogta el. De ez nem tartott sokáig, a marquis nem ogyannak termett, hogy fölig belemásszon a

melancholia posványába, könnyüvérsége visszanyerte tulsúlyát; meglegyintette kezét, mint a a lelkét könnyező szomorúságot akarná magától elűzni és egyet csattantott ujjával.

— Manó vigyel, mondá, láthatja keresztatyám, hogy a hűség nem az én erényem s így rossz férj lettem volna... Nem firtassuk e kérdést! Jobb szeretném, ha még egy partiet játszanák; ad revanchetot?

Szívesen, válaszolá Bastienne kisasszony és összehajta a kötését.

Ismét leülték a játékasztal mellé; a domino kövek ismét kopogtak az elefáncsonttal kirakott ébenfán.

— Kettől, mondá Fierbois kisasszony. — Ambesas!

— Szerencsét kívánok hozzá! válaszolá a marquis; ambesas in primis est signum perditionis... De hisz ön nem tud latinul keresztanyám!

Alig hogy ezt kimondta, künn az udvar kapuján félelmes cseppet hallatszott és a kutyák ugatni kezdtek.

— Hallja, valaki cseppet? — mondotta a marquis és kinyitotta a salon ajtaját:

— Ambrosine nézd meg, ki az?

A kutyák hangosan ugattak; Bastienne kisasszony letette a kövét; míg a marquis fel és alá sétált a teremben. Két perc múlva az udvarról Ambrosine rikácsolása hallatszott:

— Méltóságos ur, — kiáltá — egy fiatal legény akar önnel beszélni.

— No ez ugyan meg tudja választani az időt, mormogá a marquis és az ablakra hajolva kiszólt az ismeretlennek:

— Ki az?

A kérdésre egy fiatal, kissé elfogult hang válaszolt a sötét udvarról:

— En vagyok keresztatyám!

— Kicsoda?

— Husson Lőrinc

Rosières ur reszketett és elsápadt. Bocsásd be Ambrosine, mondá elérzékenyedve.

Fierbois kisasszony felállott és nagy szemeket meresztett Rosiéres urra, ki — hogy igazságát palástolja — folytatta sétáját a salonban.

— Hát neked keresztfiad is van? — mondá, lám ezt nem is tudtam.

A marquis nem válaszolt; izgatottan tipegett föl és alá.

(Folyt. köv.)

A munkaközeleért felelős

Dr. VUSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 47
V.-Velenca >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 47
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 23
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54
V.-Velenca >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50
V.-Velenca >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37
V.-Velenca >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00

A Nagyvárad Sörfőzde „Bihar” sörarsnoka.

Kossuth-utca Fuchsl-palota.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy külföldi példa szerint

à la couvert étkezést

rendezek be a mai naptól fogva.

1 ebéd 1 K. 10 f.

étlap szerint 3 tál ételből; leves, főzelék és sültből áll. Ugyszintén

1 vacsora 70 f.,

melyek jóságra és finomságra egyik leghirnevesebb konyha által sem lesznek felülmulva.

Versenyzik a leghirnevesebb és lefinomabb fővárosi konyhakkal.

Nagyvárad sör gyári kimérésben.

Legfinomabb nagyvárad és érmelléki borok.

Számos látogatást kér kiváló tisztelettel

Popovits Sándor,

üzletvezető.

A „Nagyvárad Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet”

f. év július hó 1-én Nagyváradon, a Bémer-téri Poynárház I. emeletén

megkezdte működését és megnyitotta

első 3 és 6 éves évtársulatait.

Az igazgatóság felhívja a város és vármegye közönségét a szövetkezet kötelékébe való belépésre.

A Nagyvárad Első Kölcsönző és Takarékszövetkezetbe beléphet mindenki, a ki magát heti 1 koronás törzsbetéttel fizetésére kötelezi. Minden tag több törzsbetéttel is jegyezhet.

A «Nagyvárad Első Kölcsönző és Takarékszövetkezet» tagjainak heti befizetéseikkel kamatozó tőkét gyűjt tagjainak, a belépéskor előnyös kölcsönöket nyújt, kezesség mellett kölcsönvény vagy váltóra, ingatlanokra betáblázás mellett.

Ezen kölcsönök a heti befizetésekkel, melyek a befizetőnek kama toznak, fizethetők vissza a 3 vagy 6 év időtartam alatt.

A befizetett törzsbetétek részesednek a szövetkezet tiszta jövedelmében.

Beiratkozások és befizetések a szövetkezet Bémer-téri helyiségében teljesíthetők.

Az igazgatóság.

Lapárusítók

férfiak és nők napi 2—4 kor. keresetre azonnal felvétetnek.

Cím a kiadóban.

S Z O L I D

B U T O R O K B A N

alkalmi bevárslás eszközölhető, különösen menyasszonyi berendezésekben a Fekete Sas palotában (a Szent
:: László-téri oldalon) hol a legmodernebb háló-, ebédlő- uri-szobák, szalon-berendezések, vas- és rézbutorok ::

 mélyen leszállított árak mellett adatnak el.

EUROPA

nagyszálloda

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Tulajdonos: Fülöp István.

Szigoruan szolid családi mulatóhely.
Nagyvárad legszebb — vadregényes
kerije a hegy tövében. Minden este
elsőrangú mozgóténkép előadás. *Ki-
sárólag saját szüretelésű borok* Fris-
sen csapolt kőbányai sör. Estéknént
cigány zene. Kifogástalan magyar
:: konyha. Polgári árak. ::

Értesítés.

Több oldalról arról értesültem, hogy fehérenemű
varrodámat nem folytatom, tisztelettel értesítem a
n. é. közönséget, hogy ne adjon hitelt ennek a
rosszakaratu híresztelésnek, sőt most még jutányosab-
ban eszközölhetek minden e szakmába vágó munkát,
mivel üzletem *saját lakásomon folytatom* és
nem kell fizetnem a *nagy üzletbért*, elvállalok
*minden fehérenemű varrást, hímzést, a leg-
ujabb hímzőminták előnyomtatását, menyasz-
szonyi kelengyéket a legszebb kivitelben.* Tan-
ulók felvételnek, varrásban és szabásban oktatást
nyernek.

További kegyes pártfogását kéri mély tiszte-
lettel

Özv. Gyurikovits Béláné

Alapi-u. 4. volt régi Posta-utca

Tisztelettel tudatjuk, hogy az
élesdi erdősegekben

termelt tűzifa
szállítását és eladását

■ ■ megkeztük ■ ■

s ajánljuk vagononként

■ és méterenként ■

I-ső osztályu

:: bükkhasáb tűzifánkat ::

házhoz is szállítva

Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény!

Rendeléseket kérjük Központi
irodánkhoz (Uri-utca 3. sz.)
és **Fried és Társához** Te-
lek-ky-u. 16. **Telefon 914.**

— **Telefon 814.** —

Élesdi Erdőipar és Koeper-rendszerü
Fatelítő r.-t Nagyváradon.

Állami felügye-
let alatt álló

nagyváradai középiskolai internátus

gimnáziumi, reáliskolai, felső kereskedelmi és polgári iskolai tanulók részére,
Egyenkinti tanítás nevelőtanárok vezetése és ellenőrzése mellett.
Szigorú korreptálás és naponkénti kihallgatás a feladott leckékből.

Az ellátás, tan- és nevelés díja egy tanévre 700 kcr.

Az intézet a város **legegészségesebb** helyén fekszik, közel a **taninté-
zetekhez**. Bő tájékoztatót kívánatra küld az intézet **tulajdonosa** és
igazgatója, kivel értekezhetni lehet naponként **9—12-ig**,

Nagyvárad, június hó 22.
Tisza Kálmán-tér 9.

D É N E S P Á L,
intézettulajdonos és igazgató.

Iskolai idény beálltával

fedezzük szükségletünket kész fiu- és gyermekruhákban csakis

KÁLMÁN FERENCZ

férfiszabó kész ruhaáruházában

Nagyvárad, Rákóczi-ut. (Az Orsolya-zárdával szemben.)

Legjobb helyen készült munka.

Utólérhetetlen olcsó szabott árak.

Heiman Lipót és Társa

női és leány gyermek felöltők, gallérok, szücs és szörme-árak áruháza

==== **Nagyvárad, Zöldfa-utca 25.** =====

Telefonszám 243.

Telefonszám 243

**Az őszi ujdonságok és modellek
megérkeztek.**

JÓBUTOR

jutányos árban

REISZ MIKSA

==== **butorgyárában** =====

==== **Békéscsaba.** =====

==== **Nagyvárad.** =====